

VÄLKOMMEN!

Flera gator och stigar leder ner till vandringsleden i Munkåns dalgång. De blå prickarna på träden och stolparna med fisken på, visar vägen ner i och genom denna oas mitt i Fristad!

Framtid Fristad har, tillsammans med representanter från olika föreningar, markägare och privatpersoner med intresse för natur och friluftsliv, märkt upp leden.

Målsättningen var att göra Munkåns dalgång tillgänglig och säker för vandring och rekreation. Lätt att nå - mitt i byn!

Tack vare Borås Stad, Tekniska förvaltningen, har leden kunnat "säkras" från lutande träd, de gamla stigarna varsamt friläggas och broar m.m. byggts. I framtiden får vi hjälp av Borås Stad för underhåll av broar och tyngre arbeten.

Riktlinjer för skötsel: fallna träd ska ligga kvar, döda träd tas inte bort om de inte innebär en säkerhetsrisk för oss som vistas här.

Du är här på eget ansvar. Vi hoppas att alla som vistas i området ska känna tillhörighet och bidra till att hålla det fint. Ta med skräpet hem - gäller även hundbajs! Vill du vara med när vi ska klippa eller röja sly ett par gånger om året? Hör av dig till info@framtidfristad.se

Det är inte lämpligt att köra motorfordon, rida eller att låta hunden springa lös. (Kopplingstväg 1 mars -20 aug). Vid högvatten är det begränsad framkomlighet.

Rapportera alltid säkerhetsrisker till info@framtidfristad.se

Lite historia....

För 150 år sedan var det missväxt, folk svält och många Fristadbor emigrerade till Amerika. Älvsborgs Regemente hade sommarövningar på Fristad Hed och åarna i närheten erbjöd svalka. Väster om Munkån ner mot Öresjö (nuvarande Asklanda) låg regementets skjutbana.

Området vamlade av indelta knektar, försäljare av mat och starködryck, diverse lösdripare och tiggare. Försommaren 1852 hittades en man död nere vid ån. Denna händelse har kallats "Mordet vid Munkån", men trots flera års utredningar och förhör är det oklart om det verkligen var ett rånmord....

Järnvägen mellan Borås och Herrljunga byggdes utmed Öresjö. Den tanqerar nedre delen av Munkåns dalgång på den östra sidan. Den invigdes 1863 och kom att betyda mycket för bygdens utveckling!

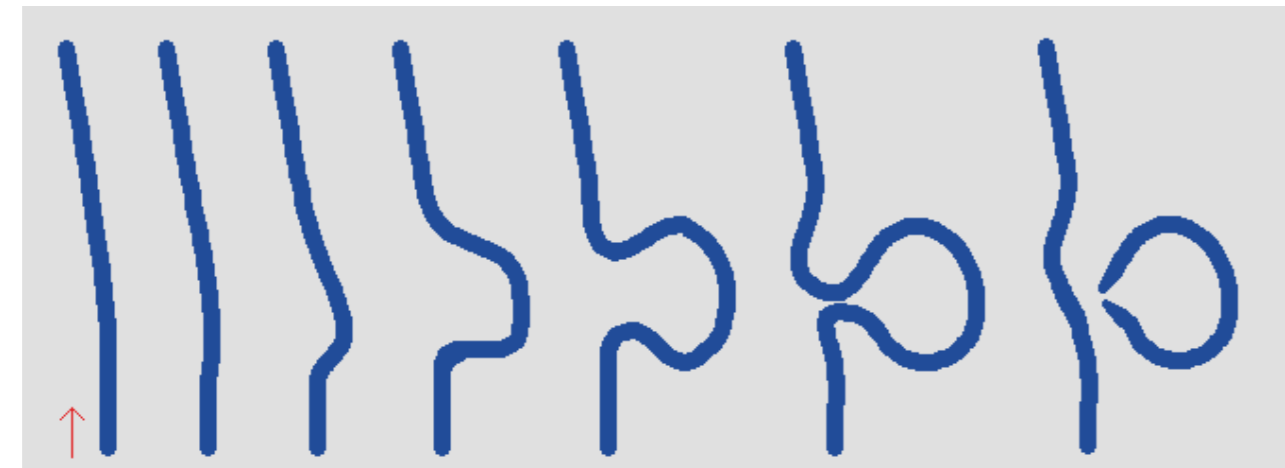

FOTO: LILJA LINDVÄRT

Munkån

Den ca tre kilometer långa Munkån rinner mellan sjöarna Årtingen (151 m. ö. h.) och Öresjö (132,5 m.ö.h.) Årtingen regleras av en dammlucka där Munkån börjar. Svensån, som passerar Folkhögskolan, ansluter strax uppströms vandringsleden.

Ån slingrar sig i dalgången och gräver ur (eroderar) i yterkurvorna för att i innerkurvorna sedimentera det material ån för med sig. Dessa vikter kallas meandrar.

När en slinga bearbetats tillräckligt, kan den bryta igenom ett näs och en ny vattenfåra bildas. Den slinga som saknar vattenflöde bildar så småningom en korvsjö.

MEANDER OCH KORVSJÖ VID MUNKÅNGÅRDEN

Fåglar

Det finns ca 35 olika fågelarter som häckar eller söker föda regelbundet i Munkåns dalgång. Ytterligare 20 arter förekommer då och då.

Mindre hackspett, gårdsmyg, svarthätta, trädgårdssångare och rödvingetrast bidrar till Munkåns karaktär.

Lyssna på bofnken, som brukar vara igång månadskiftet mars/april. På kvällen kan man njuta av koltrastens sång.

GRÅ HÄGER

MINDRE HACKSPETT (HONA)

KATTUGGLA

SVARTHÄTTA

GÅRDSMYG

VANDRA I MUNKÅNS DALGÅNG!

Leden följer huvudsakligen gamla stigar i Munkåns dalgång ca 2,5 km. Den är inte handikappanpassad. Lämna barnvagn och cykel hemma! Våta partier vid högvatten. Vandringen är lätt/medelsvår.

Övre delen: Lövsbogen bildar ett tak och marken är täckt av blommor och örter. Här vandrar man nära ån. Om man är mycket försiktig, kan man skymta den skygga öringen mot den ljusa sandbotten.

Nedre delen, efter Asklandavägen, är mer skogsmark med blåbärsris under tall och gran. Från ravinens kant kan man tydligt se åns meandrar och korvsjöar. Leden dyker ner, tar ett skutt över ån och avslutar med en sväng kring Sikabäcken och den värdefulla alsumpskog.

För den som vill fortsätta promenaden finns flera alternativ: följ stigarna ner till Öresjö (grillplats och flera badplatser), mot Mölarps ö, Kröklings hage eller ut till Fågeltornet vid Viskans utlopp.

Växter

Att promenera längs Munkån i vårtid är en storartad upplevelse. Njut av vitsippor i massor, se på den gula svalörten och dofta på liljekonvaljen. Längs ån lyser den gula kabblekan.

Något senare under våren blommar den vita skogsstjärnan och ekorråret. Från trädgårdar har sannolikt kaprifol spritts och slingrar sig runt träden. En annan trädgårdsrymling är lundvivan, som finns här. Den blommar tidigare än sin släkting gullvivan.

Andra växter i denna biotop kan vara gullpudra, blekbalsamin och missne.

EKORRBÅR

LILJEKONVALJ

GULLPUDRA

VITSIPPA

KABBLEKA

SKOGSSTJÄRNA

Djur

I stillastående vatten och korvsjöar kläcks mygg och andra insekter.

Grodor och paddor förekommer också rikligt, framför allt om våren.

Rådjur, räv, hare och grävling hör hemma i området. Spår av tillfälliga besökare som älg, vildsvin och lodjur har observerats.

SNOK

VÄNLIG PADDA

VÄNLIG GRÖDA

ALSUMPSKOG VID MUNKÅN

Alsumpskog Högt skyddsvärde

Längs Munkån finns en naturtyp där översvämningar ofta förekommer. Den kallas alsumpskog. Här dominerar gräl och kilbäl. Stillastående och syrefattiga vattenförhållanden är typiska, när vattennivån ständigt ändras sig från stillastående till mer rörligt flöde. Då kan socklar från flera trädgenerationer uppstå. Träden växer gärna i buketform på dessa.

I alkärren är verksamheten livlig. Här trivs grodor och paddor och här gynnas ett rikt insektsliv, ett fantastiskt skafferi för alla fåglar. När träden dör (lär dig älska döda träd!) blir veden ett tillhåll för larver av olika slag. Hit lockas då t.ex den mindre hackspetten, som stortrivs i dessa alkär. Döda träd i vattnet är nödvändigt för bottenfaunan och fisken.

Fisk

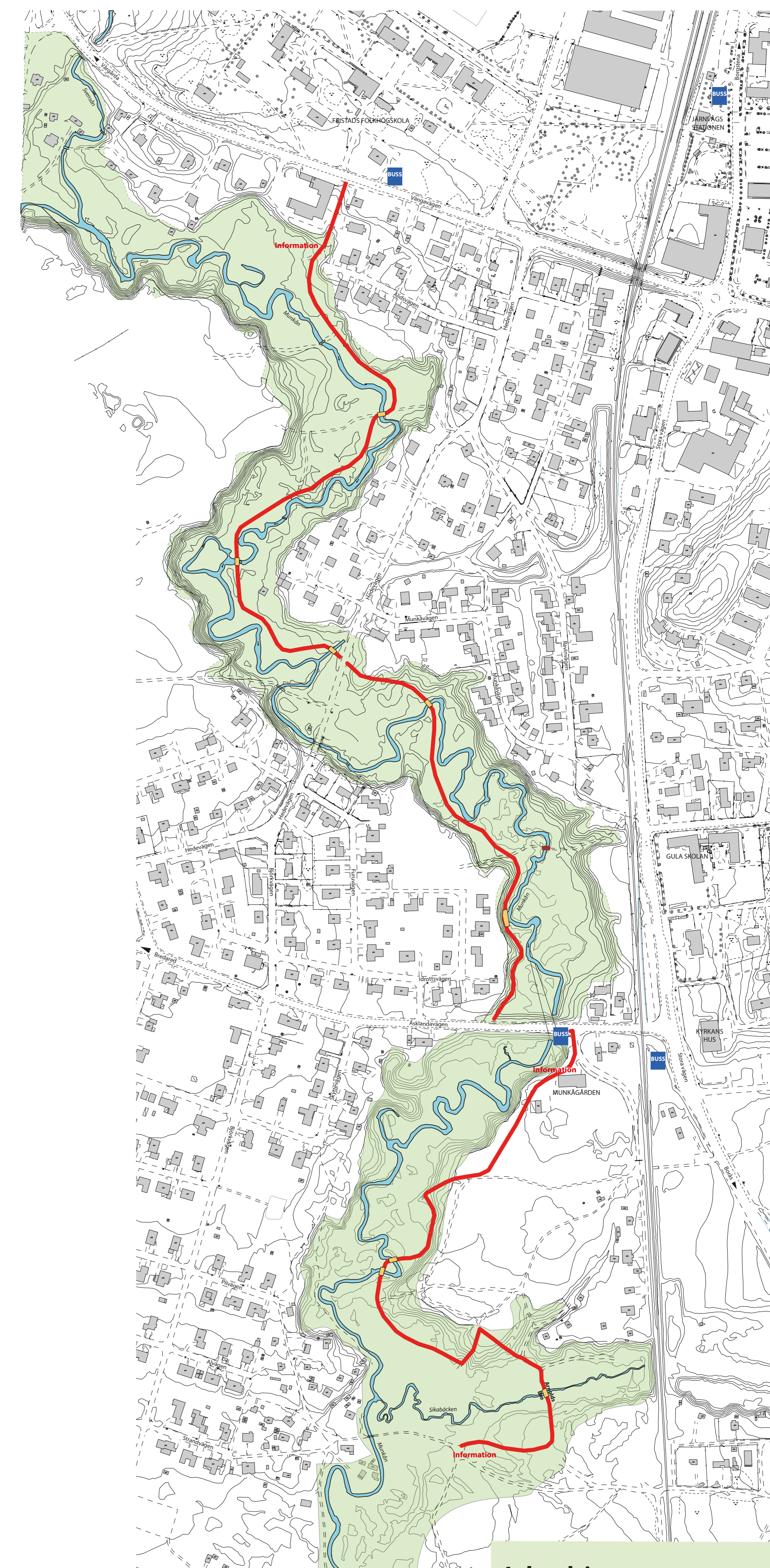
I Munkån finns det gott om öring, en fiskart känslig för miljöpåverkningar. Den talrika öringstammen tyder på att vattendraget mår väl. Fisket får endast bedrivas med handredskap. Öringen är fredad 1 okt - 31 mars då den leker. För att öringstammen ska fortsätta vara stark, är det viktigt att fisket bedrivs med mätta och att minimimått och fiskeregler följs. (Se ditt fiskekort!)

Andra fiskarter: mört, abborre, braxen, gädda, lake, ål, elritsa, bäcknejonöga.

Fiskekort säljs på: OKQ8, Time, Wildo, Wollmars Sportfiske. Endast dagkort.

ÖRING

Inlandsisen

I området finns tydliga isälvsavlagringar.

När isen smälte för ca 10.000 år sedan bildades ett isälvsdelta av material som smältvattnet förde med sig. Hela Fristad hed är ett sådant område.

Vid tiden för avsmältningen låg Öresjö vattennivå 10-15 meter över nuvarande nivå. Materialet som avsatts överst är grovkornigt, men bara någon meter under finns finare material.

0 100 200 300m

